

LILIANA ARMAȘU

## Fetița octogenară sau La furat pepeni cu Nora Iuga

**A**r fi fost nedrept să nu aduc, în paginile *Clipei*, un argument pentru poeta și prozatoarea Nora Iuga, mai ales că avem și un motiv în plus să ne amintim de simpatica doamnă purtătoare de pălării: cei 80 de ani bătuți pe muchi, pe care i-a „declarat” solemn la început de ianuarie 2011.

Din start însă țin să vă spun că această vârstă, considerată a senectuții, nu i se potrivește deloc poetei, dinspre care vine o forță vitală și creatoare de invidiat. În persoana ei, neastâmpărată, nebunatică chiar, în sensul artistic al cuvântului, Viața și Poezia jubilează deopotrivă, răspândind în jur o năvalnică bucurie de a trăi. Simpatica octogenară mărturisea într-un interviu că acum trăiește tot mai intens stările pe care le-a mai încercat doar în adolescență, simțind aceleași impulsuri, aceleași porniri ingenuie de a iubi și de a se dăruți necondiționat lumii. Pe drept cuvânt, și-a intitulat unul din volumele sale de versuri *Fetița cu o mie de riduri*, ridurile fiind pentru ea poate unicele semne ale trecerii timpului.

E ceva obișnuit și, în același timp, încurajator să o vezi pe Nora Iuga mereu printre tinerii scriitori. La lecturile publice din străinătate sau la diversele evenimente literare din țară ea nu scapă niciodată ocazia să-și exprime încântarea față de colegii ei optzeciști, nouăzeciști sau douămiiști, fiind la curent cu toate realizările lor literare. A cultivat o prietenie aparte pentru poetul Virgil Mazilescu, dispărut la numai 42 de ani, perpetuând-o, într-un alt chip, prin readucerea poeziei lui în atenția publicului de azi.

Pentru a nu fi doar tânără, dar și *trendy*, poeta și-a deschis și un blog literar. Tot aici puteți găsi și primul număr al revistei audio-video *Girafa albastră*, care se anunță că va apărea trimestrial.

Descendentă dintr-o familie de artiști sadea: mama – balerină și tatăl – violonist, poeta pare să fi păstrat ceva esențial de la părinții ei: senzația de zbor continuu sau, exprimându-ne în limbajul lui Kundera, de „ușurătate a ființei”. Tradiția familiei o continuă cu succes și fiul ei, Tiberiu Almosnino, prim-balerin la Opera Națională din București.

Literatura pe care o scrie Nora Iuga este la fel de surprinzătoare ca purtătoarea acestei nobile semnături. E greu să intuiești cum își va încheia poemul sau romanul, creându-se impresia că autoarea își țese urzeala textului din mersul condeiului. Cred că ea se lasă pur și simplu în voia scrisului, și atunci nu mai dictează scriitoarea, ci un altcineva îi dictează mesajul.

Ceea ce atrage în mod deosebit în scriitura acestei admirabile doamne este bogăția de imagini și curajul ei de a utiliza limbajul cu o dezinvoltură absolută, trădând un nestăpânit avânt al sentimentelor care se vor exprimate nu doar până la capăt, dar și cu toată puterea de expresie. Pentru Nora Iuga nu există cenzură interioară și nici de vreun alt soi. Ea lasă ființa umană, prin mâna care scrie, să se apropie cât mai mult de natura ei intimă, de manifestările ei netrucate. Nici poeta, nici prozatoarea nu are teme tabu și nici părți ale corpului despre care s-ar incomoda să scrie.

Poezia Norei Iuga, în mare parte suprarrealistă, nu este ușor de în-

țeles, în schimb are de multe ori capacitatea să trezească o nebănuită acuitate a simțurilor, adâncind și lărgind viziunea asupra firii omeniești. E suficient doar un exemplu, pentru a ne convinge: „Câtă durere/ pentru aceste femei/ care nasc copaci/ și se-ascund în țărână/ să le alăpteze rădăcinile./ Câtă durere pentru femei/ care nasc pământul/ purtând soarele în pântec”.

În ultimul timp însă autoarea *Scrisorilor neexpediate* se afirmă mai mult pe teritoriul prozei, anul trecut apărându-i la Editura Polirom un nou roman, *Hai să furăm pepeni*, iar la Editura Cartea Românească, un volum de memorialistică, intitulat *Berlinul meu e un monolog*. Aici autoarea povestește despre relația sa mai specială cu acest imens și splendid oraș al Germaniei, pe care a avut ocazia să-l cunoască în câteva rânduri ca beneficiară a unor prestigioase burse de creație oferite de statul-gazdă.

Romanul *Sexagenara și tânărul*, apărut, în prima ediție, cu opt ani în urmă, se bucură deja de o recunoaștere internațională, fiind tradus în Spania, Germania și Bulgaria. La baza acestei narațiuni stă o tulburătoare poveste de dragoste, mai puțin obișnuită, dintre o femeie de 60 de ani și un bărbat mai tânăr decât ea cu vreo două decenii și mai mult. Relația lor, deși platonică, se ține datorită talentului femeii de a povesti la nesfârșit fel de fel de istorii, de a se dezvălui prin căldura și frumusețea cuvintelor, menținând astfel mereu treaz interesul celui iubit pentru ea. Puritatea trăirii unui sentiment sublim, umbrit din când în când de nostalgia neîmplinirii lui până

la capăt, a dat naștere, în cele din urmă, unui roman literar aproape desăvârșit.

Trebuie spus că Nora Iuga și-a format mâna de prozator și prin nenumăratele traduceri pe care le-a semnat din literatura germană. În lista autorilor traduși de ea figurează nume grele precum laureații „nobili” Günter Grass, Herta Müller și Elfried Jelinek, și nu mai puțin valoroșii Paul Celan, Ernst Jünger, Aglaja Veteranyi.

Destinul literar a fost destul de generos (o recunoaște chiar ea într-o scrisoare-confesiune adresată regretatului ei soț, poetul George Almosnino, dat pe nedrept uitării), înzestrând-o cu har și cu o colosală putere de creație. Din mulțimea de cărți pe care le-a scris în cei 40 de ani de activitate creatoare, ai de unde alege măcar un titlu pentru deliciul lecturii. În cazul în care nu-ți place poezia ei, cu siguranță îți va atrage atenția proza, iar dacă nu

vei agreea nici proza, vei da neapărat peste o carte semnată de vreun autor străin, în talmăcirea Norei Iuga. Și dacă nu vei găsi timp nici pentru aceasta, vei simpatiza cu siguranță personajul cu pălărie din viața reală, de sub care te va privi încrezător o doamnă cochetă, visătoare, energică, curtată mereu de tineri, cu proiecte mari în față și cu o dragoste nebună de viață. Cum să nu te molipsești și tu de entuziasmul ei? Cum să nu vrei să citești poezie?



NORA IUGA

## *Sunt oameni*

Sunt oameni de iarbă  
care se iubesc în parcuri,  
și paznicii trec fără să-i vadă.  
Sunt oameni de fier  
care-și spală trupul în flăcări,  
și atingerea lor topește gratiile.  
Sunt oameni de pământ  
care își lasă hainele în șifonier,  
când se întâlnesc cu copacii,  
pentru că hainele îi fac să se bâlbâie.  
Toți pleacă la fel  
ca pentru o plimbare în grădină,  
lăsând în urma lor ușa larg deschisă.

## *Nu mai știu*

nu mai știu  
pe unde să ajung la trupul tău  
mă aflu într-un labirint de oglinzi  
pun mâna mereu pe mine  
numai pe mine

## *În cetățile andive*

vai, se nasc prea multe dive  
în cetățile andive  
nu-ți rămâne un pătrat  
să-ți adaugi un carat  
nu-ți ajunge o centimă  
pentru-o haină mai intimă  
numai foarfeci cad din cer  
în halatul de bărbier  
și frumoase midinete  
vin și pleacă-n gabriolete  
de-ai fi fost piticul care  
își scuipea cocoșa-n mare  
găseai pește iertător  
în curentul Labrador  
și un nastur de sedef  
din jiletca lui Alef

## *Felinarele felinarele*

ce iarnă tacută  
și ce voluptuoasă singurătatea acestui suflet  
– felinarele felinarele –  
cu lacrima înghețată pe sticlă  
aș vrea să alerg  
până la strada cu numele meu  
să-i sparg caldarâmul  
și să dezgrop un copil  
pentru că e iarnă  
și copacii ridică-n picioare  
atâtea schelete